

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Факультет філологічний
Кафедра германської та слов'янської філології

СИЛАБУС

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВОГО (ПЕДАГОГІЧНОГО)
ДОСЛІДЖЕННЯ”

підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти

спеціальності 014 Середня освіта
предметної спеціальності 014.02 Середня освіта (Мова і література
(англійська))
за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Мова і література
(англійська))»
мова навчання українська

Слов'янськ – 2022 р.

Розробник:

доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри германської та слов'янської філології Глущенко В. А.

Рецензенти:

Роман В. В. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри германської та слов'янської філології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Пампура С. Ю. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Силабус розглянуто і схвалено на засіданні кафедри германської та слов'янської філології ДВНЗ «ДДПУ»

Протокол № 12 від «27» червня 2022 р.

Завідувач кафедри _____ *В. А. Глущенко* _____ д.філ.н., проф. В. А. Глущенко
(Підпис) (ПІБ)

Затверджено та рекомендовано до впровадження
вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

“27” червня 2022 р.

протокол № 9

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Методологія наукового (педагогічного) дослідження

Кількість кредитів	3
Рік підготовки, семестр	1-й рік, 1-й семестр
Компонент освітньої програми	Обов'язковий
Викладачі	Завідувач кафедри, д. ф. н., проф. Глущенко В. А.; к.ф.н., доцент Казаков І. М.
Контактна інформація	sdpunauka@ukr.net , marinarudenko2016@gmail.com , kazakov.i@i.ua
Консультації	Вівторок 13.00
Анотація навчальної дисципліни	<p>Курс «Методологія наукового (педагогічного) дослідження» є однією з базових засад розвитку здатності студентів до дослідно-пізнавальної роботи, підготовки до неї. Завдання курсу – сформувані у студентів поняття про методологію наукового пошуку; опанувати наукову термінологію та специфічну методологію наукового пошуку в педагогічній науці; допомогти магістрам в оволодінні основними теоретичними знаннями та практичними вміннями і навичками організації, проведення науково-педагогічного дослідження; ознайомити студентів з комплексом методів педагогічного дослідження, методикою обробки результатів науково-педагогічного пошуку; сформувані уміння узагальнювати результати наукового пошуку; розвинути науковий світогляд магістрів; сформувані у студентів критичне осмислення методологічних особливостей застосування, гносеологічних спроможностей різних пізнавальних педагогічних технологій.</p> <p><u>Об'єктом вивчення</u> навчальної дисципліни є наукові (педагогічні) дослідження, включаючи дослідження в царині методики навчання іноземної мови та зарубіжної літератури.</p> <p><u>Предметом вивчення</u> курсу виступають методологія і методи педагогічних досліджень у галузі педагогіки й методик навчання.</p>
Опис навчальної дисципліни	<p>Навчальна дисципліна «Методологія наукового (педагогічного) дослідження» є нормативною для філологічних спеціальностей.</p> <p><u>Мета:</u> Удосконалити науковий світогляд студентів, сформувані в них поняття про методологію наукового пошуку, критичне</p>

ставлення до методологічних особливостей застосування, гносеологічних спроможностей різних пізнавальних педагогічних технологій, допомогти студентам оволодіти сучасними методологічними проблемами педагогічної науки, основними етапами науково-педагогічних пошуків, комплексом методів науково-педагогічного дослідження, методикою обробки результатів науково-педагогічного пошуку.

Формуються загальні та спеціальні компетентності:

ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-2. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК-4. Здатність до використання сучасних інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій в освітній та дослідницькій діяльності.

ЗК-5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК-6. Здатність до міжособистісної взаємодії, працювати в команді та автономно.

ЗК-7. Здатність розробляти та управляти проектами, реалізовувати індивідуальну освітню траєкторію, застосовувати принципи освітньої самоорганізації.

СК-1. Здатність усвідомлювати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування системи освіти, усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.

СК-2. Здатність застосовувати інноваційні освітні технології та методики навчання з предметної спеціальності (на рівні профільної середньої освіти) у стандартних, нестандартних та невизначених ситуаціях.

СК-3. Здатність організовувати й управляти освітніми та робочими процесами в середній освіті, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів, співпраці з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців.

СК-4. Здатність враховувати різноманітність індивідуальних особистостей здобувачів середньої освіти та взаємодіяти з іншими учасниками освітнього процесу на засадах партнерства та підтримки (наставництво, супервізія, інтервізія тощо).

СК-5. Здатність моделювати, проектувати та реалізовувати науково-експериментальну діяльність у системі середньої освіти в широких мультидисциплінарних контекстах, нових або незнайомих середовищах за наявності неповної чи обмеженої інформації.

СК-6. Здатність створювати власний професійний імідж, самопрезентувати результати професійної діяльності, керувати власним життям і кар'єрою.

Ключові слова: абстрактне мислення, аналіз і синтез, науково-експериментальна діяльність, сучасні інформаційно-комунікаційні й цифрові технології, креативність, міжособистісна взаємодія, принципи освітньої самоорганізації, керування власним життям і кар'єрою.

До очікуваних результатів навчання здобувачів входять:

ПРН-01. Критично осмислювати та інтегрувати знання про концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування середньої освіти в Україні в перебігу розв'язання складних задач у широких мультидисциплінарних контекстах.

ПРН-03. Застосовувати методики та інноваційні освітні технології у професійній діяльності у стандартних, нестандартних та невизначених ситуаціях.

ПРН-04. Організовувати та управляти освітніми процесами у складних, непередбачуваних умовах, що потребують нових стратегічних підходів, налагоджувати співпрацю з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології та цифрові сервіси.

ПРН-05. Здійснювати супервізію, інтервізію, надавати педагогічну, психологічну та методичну допомогу учасникам освітнього процесу, організовувати роботу інклюзивного класу.

ПРН-06. Моделювати, створювати та підтримувати безпечне, ергономічне, інклюзивне освітнє середовище в закладі загальної середньої освіти.

ПРН-07. Планувати, організовувати і здійснювати науково-педагогічні (експериментальні) дослідження у сфері середньої освіти на засадах академічної доброчесності;

аналізувати, узагальнювати і презентувати результати дослідження; доводити власну наукову позицію.

ПРН-08. Складати програму саморозвитку та самовдосконалення, обирати ефективний інструментарій самопрезентації результатів власної професійної діяльності, створювати власний професійний імідж.

ПРН-09. Розвивати у здобувачів уміння здійснювати самомотивацію до навчання, аналіз, рефлексію навчальної діяльності, самооцінювання та взаємооцінювання її результативності.

Максимально повно відображають зміст навчальної дисципліни науково-методичні матеріали курсу:

1. Завгородня Т. К., Стражнікова І. В. *Методологічні засади педагогічних досліджень: навчально-методичний посібник*. Івано-Франківськ, 2021. 120 с.
2. Хриков Є. М.. *Методологія педагогічного дослідження: монографія*. Харків, 2018. 294 с.
3. Краснобаєва-Чорна Ж. *Когнітивна лінгвістика й концептологія : навчальний посібник*. Вінниця, 2020. 164 с.
4. *Прикладна лінгвістика : навчальний посібник / упорядник Н. А. Цимбал*. Умань : Візаві, 2019. 106 с.
5. Гарань Н., Сипченко О., Черкашина Л. *Формування загальних компетентностей майбутніх викладачів засобами інноваційних технологій в освітньому середовищі ЗВО. Професіоналізм педагога в умовах освітніх інновацій: монографія / за заг. ред. Л. Г. Гаврілової*. Hameln, Germany: InterGING, 2018. С. 180-195.
6. Омельченко С., Саяпіна С., Глущенко В. *Андрій Глущенко: життєвий і творчий шлях педагога (до 100-річчя від дня народження). Гуманізація навчально-виховного процесу: зб. наук. праць [за заг. ред. проф. І. А. Хижняк]*. Краматорськ: Друкарський дім, 2021. № 1 (100). С. 55–70.
7. Романовський О. Г., Михайличенко В. Є., Грень Л. М. *Педагогіка лідерства: монографія*. Харків: НТУ «ХП», 2018. 496 с.

Для виконання мети та завдань дисципліни використано

	ресурс Moodle: http://212.3.125.77:9090/moodle/course/view.php?id=2452
Теми	Тема 1. Методи наукового (педагогічного) дослідження. Тема 2. Робота над рукописом наукового твору.
Методичні поради для викладачів «Як навчати?»	<p>У процесі викладання навчальної дисципліни «Методологія наукового (педагогічного) дослідження» застосовуються такі методи навчання: словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо); репродуктивний метод; проблемний виклад матеріалу, частково-пошуковий та дослідницький методи; індуктивний, дедуктивний методи; наочний метод (робота з таблицями, схемами тощо); творчий метод; практичні методи (усні і письмові тренувальні вправи); експериментальний метод.</p> <p>Методами контролю є: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів; усні та письмові відповіді на запитання здобувачів; усне опитування з певних конкретних тем курсу; підготовка здобувачами доповідей на практичні заняття; усне фронтальне опитування; письмове фронтальне опитування; тестування; оцінювання самостійної роботи; оцінювання контрольної роботи.</p> <p>Проводиться робота з навчально-методичною літературою. Студенти конспектують, анують інформацію. Використовуються новітні інформаційні технології.</p> <p>Методи навчання й контролю слугують активізації творчо-пошукової діяльності здобувачів, передбачають поєднання навчальної та наукової роботи.</p>
Методичні поради для здобувачів «Як навчатися?»	<p>Для досягнення очікуваних результатів здобувачі повинні не тільки відвідати всі лекції та практичні заняття, а й виявити на них активність. Рекомендується творчо підходити до всіх проблем, що висвітлюються в курсі «Методологія наукового (педагогічного) дослідження», не обмежуватися лекційним матеріалом, залучати навчально-наукові тексти з переліку рекомендованої основної та допоміжної літератури; при підготовці доповідей на практичні заняття намагатися розкрити всі аспекти поставлених проблем максимально глибоко з виділенням ключових питань. При підготовці до практичних занять і до заліку рекомендується знаходити внутрішньо-предметні та міжпредметні взаємозв'язки (педагогіка і філософія, мовознавство і психологія, мовознавство/літературознавство й історія тощо).</p>

Оцінювання

Види, методи та форми контролю.

Поточний контроль, підсумковий контроль, семестровий контроль (залік).

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів; усні та письмові відповіді на запитання здобувачів; усне опитування з певних конкретних тем курсу; підготовка здобувачами доповідей на практичні заняття; усне фронтальне опитування; письмове фронтальне опитування; тестування; оцінювання самостійної роботи; оцінювання контрольної роботи; презентації та виступи на наукових конференціях; залік.

Форми контролю: індивідуальна та фронтальна перевірка.

Організаційні процедури та порядок виявлення якості засвоєння навчального матеріалу, рівня відповідності отриманих знань, умінь і навичок здобутій кваліфікації в межах освітнього процесу здійснюється відповідно до Положення про контрольні заходи у «ДДПУ» (<http://www.slavdpu.dn.ua/images/stories/news/normativ/003.pdf>)

Оцінювання результатів навчання здобувачів, отриманих під час практичного заняття, здійснюється за такими критеріями: при опитуванні – за знання теоретичних основ проблеми, порушеної в завданні, за повну й ґрунтовну відповідь на сформульоване запитання з теми заняття; при тестуванні – за правильні відповіді на запитання тесту з теми заняття.

Дисципліна «Методологія наукового (педагогічного) дослідження» оцінюється максимальною оцінкою в 100 балів. Залік як форма контролю передбачає зарахування здобувачеві балів, накопичених за результатами поточного оцінювання з навчальної дисципліни (за наявності у здобувача від 60 до 80 балів за поточну роботу – без додаткового опитування) й не вимагає обов'язкової присутності здобувача вищої освіти. Здобувач має право (за бажанням) підвищити власний результат оцінювання в балах з навчальної дисципліни шляхом виконання завдань самостійної роботи (з поданням їх у деканат), але не пізніше ніж до початку екзаменаційної сесії.

Основні вимоги для отримання високих балів під час вивчення дисципліни «Методологія наукового (педагогічного) дослідження», крім виконання завдань до практичних занять та завдань самостійного блоку, необхідними є дотримання основ академічної доброчесності та усвідомлення таких правил: неприпустимість пропусків, запізень; правил поведінки на заняттях (активна участь у розв'язанні завдань, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи тощо); заохочень і стягнень (за що можуть

нараховуватися або відніматися бали).

Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за який нараховуються бали. За наявності об'єктивних причин (хвороби, отримання другої вищої освіти тощо) навчання може відбуватися за індивідуальним графіком (Положення про навчання здобувачів за індивідуальним графіком <https://ddpu.edu.ua/images/stories/news/normativ/021.pdf>).

Політика щодо дедлайнів та перескладань: перескладання та повторне вивчення дисципліни здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в ДДПУ (<https://ddpu.edu.ua/images/stories/news/normativ/025.pdf>)

Роботи, які подаються на перевірку з порушенням термінів (без поважних причин), оцінюються на нижчу оцінку (від 1 до 5 балів).

Здобувачі мають можливість ліквідувати академічну заборгованість згідно з відповідним графіком. Умовою для ліквідації академічної заборгованості є накопичення необхідної кількості балів (мінімум – 60) за виконання визначених викладачем додаткових самостійних завдань до повторного складання контрольного заходу.

Політика щодо академічної доброчесності проводиться відповідно до Положення про академічну доброчесність педагогічних, науково-педагогічних працівників та здобувачів у ДДПУ (<https://ddpu.edu.ua/images/stories/news/normativ/012.pdf>)

Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату та допускаються до розгляду й подальшого оцінювання без порушень (плагіат фрагментів письмових робіт і повних текстів; плагіат ідей, експланаторних моделей, фактичних даних, ілюстрацій тощо; відсутність необхідних посилань; помилки при цитуванні) за наявності коректних текстових запозичень не більше 25%.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів, затверджені в ДДПУ

Оцінка «зараховано» (90-100 балів) виставляється здобувачеві, який продемонстрував усебічні, систематичні та глибокі знання навчально-програмного матеріалу, уміння без помилок виконувати завдання, передбачені програмою, опанував основну й додаткову літературу, рекомендовану навчальною програмою, засвоїв значущі для майбутньої кваліфікації засади дисципліни «Методологія наукового (педагогічного) дослідження», виявив творчі здібності в усвідомленні, засвоєнні й застосуванні навчально-програмного матеріалу.

Оцінка «зараховано» (75-89 балів) виставляється здобувачеві, який продемонстрував ретельне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконав передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, рекомендовану навчальною програмою, показав систему засвоєних знань з дисципліни «Методологія наукового (педагогічного) дослідження» та здатність до їх самостійного поповнення й оновлення під час подальшої навчальної роботи й професійної діяльності.

Оцінка «зараховано» (60-74 бали) виставляється здобувачеві, який продемонстрував знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, потрібному для подальшого навчання та майбутньої роботи за спеціальністю, впорався з виконанням завдань, передбачених програмою, але припустився помилок у відповідях та під час виконання завдань, хоча має необхідні знання для їх усунення під керівництвом викладача.

Оцінка «не зараховано» виставляється здобувачеві, який має прогалини в знаннях основного навчально-програмного матеріалу, припустився принципових помилок у виконанні передбачених програмою завдань і не може продовжувати навчання без виконання додаткових завдань з відповідної дисципліни.

Здобувачам надаються пояснення щодо мінімальної та максимальної кількості балів, які присвоюються здобувачам при засвоєнні дисципліни, окремо за поточну діяльність та за результатами підсумкового контролю.

Розподіл балів, що присвоюються здобувачам, із розподілом за темами та результатами поточного контролю (денна та заочна форма навчання)

Тема	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота	
	денна	заочна	денна	заочна	денна	заочна
Тема 1	6	4	6	2	30	38
Тема 2	6	4	12	2	30	40
Разом	12	8	18	4	60	78

Переваги вивчення навчальної дисципліни «Бонус вивчення»

Упродовж вивчення курсу «Методологія наукового (педагогічного) дослідження» перед студентом відкривається широка картина науково-педагогічних та методолого-методичних знань, необхідних філологу. Адже відомо, що без широкої педагогічної освіти та науково-дослідної підготовки неможливо стати сучасним кваліфікованим спеціалістом. Здобувач має змогу долучитися до корисних і цікавих знань з проблематики курсу, розширити свій кругозір. Засвоєння

	<p>курсу сприятиме кращій підготовці здобувача-філолога до творчої практичної діяльності в царині освіти й науки. Системна підготовка фахівців створює підвалини для підвищення статусу випускників філологічного факультету на ринку праці.</p>
--	--

В. Глуценко

д. ф. н., професор Глуценко В. А.